

การนำเสนอผลงาน Best practice Service Plan

การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan Sharing)

ครั้งที่ 5/2561

ส่วนที่ 1

ชื่อผลงาน Best practice Service Plan สาขาแม่และเด็ก(สูติกรรม)

“Zero Maternal Mortality Ratio in Lamphun Province”

กำหนดรูปแบบการนำเสนอ ผลงานวิชาการ

ชื่อผู้ส่งผลงาน

ชื่อ-สกุล นาย สุทธิต คุณประดิษฐ์

ตำแหน่ง นายแพทย์ทรงคุณวุฒิ ประธาน Service plan แม่และเด็ก จังหวัดลำพูน

สถานที่ปฏิบัติงาน โรงพยาบาลลำพูน

จังหวัด ลำพูน เขตสุขภาพที่ 1

โทรศัพท์ 053-569100 มือถือ 081-9989282

E-mail dr.suthit@gmail.com

ปีที่ดำเนินการ 2557-2561

ส่วนที่ 2

บทคัดย่อ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา :

การตายของมารดาและทารกปริกำเนิดเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในหลายตัวชี้วัดของงานอนามัยแม่และเด็กที่สามารถบ่งบอกถึงมาตรฐาน และคุณภาพการบริการ ตลอดจนสภาวะสุขภาพของแม่และเด็กที่ใช้กันในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา การตายของมารดานับเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญประการหนึ่งของประเทศ การตายของมารดาที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งก่อให้เกิดผลกระทบและความเศร้าโศกเสียใจอย่างมาก

การตายของมารดามีผลกระทบต่อการพัฒนาสาธารณสุขอย่างสูง อัตราส่วนการตายมารดา (Maternal mortality ratio, MMR) เป็นเครื่องบ่งชี้ด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนและถูกใช้เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของงานอนามัยแม่และเด็ก

การศึกษาโดย WHO, UNICEF, UNFPA, World Bank และ United Nations Population Division ได้ประมาณการว่าอัตราส่วนการตายของมารดาในประเทศไทย 20 ปีที่ผ่านมาลดลงจาก 42 ต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คนในปี 2533 เป็น 20 ต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คนในปี 2558 ในปีงบประมาณ 2557 กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาสุขภาพกลุ่มเด็กปฐมวัย/สตรี โดยอัตราส่วนมารดาตายไม่เกิน 15 ต่อการเกิดมีชีพแสนคนจากหลักฐานทางวิชาการ การตายของมารดาจากภาวะตกเลือดหลังคลอด (Postpartum Hemorrhage, PPH) ป้องกันได้ร้อยละ 93 และการตายของมารดาจากภาวะความดันโลหิตสูงขณะตั้งครรภ์ (Pregnancy Induced Hypertension, PIH) ป้องกันได้ร้อยละ 60 จากหลักฐาน ข้อมูลทางวิชาการร้อยละ 74 ของมารดาที่เสียชีวิตสามารถป้องกันหรือลดลงได้ จากการให้บริการทางด้านสูติกรรมที่มีมาตรฐาน ในจังหวัดลำพูน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 ถึงปี 2556 พบมีมารดาตาย 2 ปี คือ ปี 2549 และ 2553 ปีละ 1 ราย โดยมีสาเหตุการตายมารดา คือ Amniotic Fluid embolism และปีงบประมาณ 2556 พบรายงานการตายมารดา จำนวน 2 ราย คิดเป็นอัตราตาย 58.26 ต่อการเกิดมีชีพแสนคน

วัตถุประสงค์ :

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางด้านสูติกรรมเพื่อลดการตายของมารดาจังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการ :

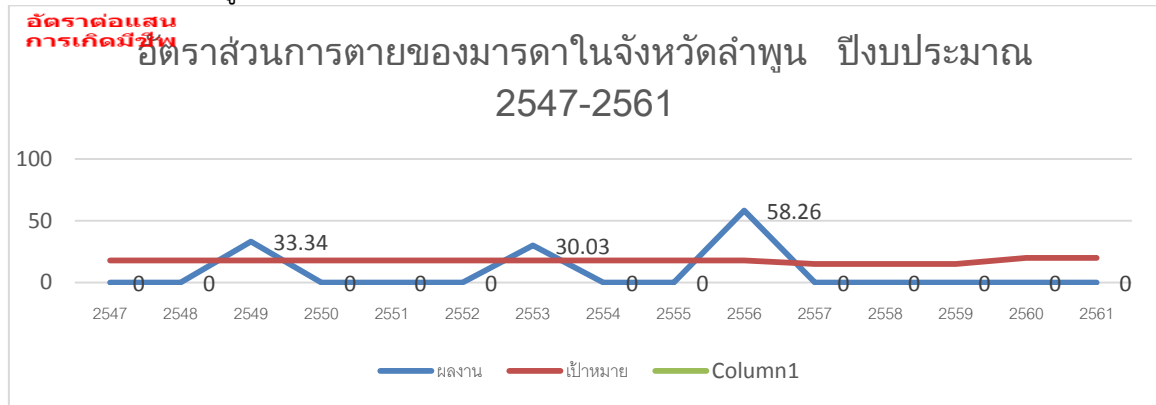
เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยมีการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางด้านสูติกรรมเพื่อลดการตายของมารดาจังหวัดลำพูนตั้งแต่ปีงบประมาณ 2557 ประกอบด้วย

1. มีการขับเคลื่อนงานโดยคณะกรรมการพัฒนางานอนามัยแม่และเด็ก ร่วมกับ Service plan ร่วมกับใช้กลยุทธ์ในการลดการตายของมารดาของเขตสุขภาพที่ 1
2. การประชุมวิเคราะห์รายกรณี เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาปรับปรุงแก้ไข ห้ามใช้ Cytotec Induction of Labor
3. มีการเยี่ยมติดตามเพื่อเสริมพลัง ให้ความรู้ พัฒนาศักยภาพแก่บุคลากร สอนทำ condom balloon technique เพื่อการดูแลขณะส่งต่อ MCH Lamphun Strengthening
4. มีการใช้ Application LINE “ LPN Labor Room (One Province One Labor Room)” เป็นช่องทางในการสื่อสารระหว่างห้องคลอดของโรงพยาบาลในเครือข่ายกับโรงพยาบาลลำพูน
5. มีการใช้มาตรการ LABOR, PIH, Standing Order, Fast Tract

ผลการดำเนินการ :

ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 ถึงปี 2556 พบมีมารดาตาย 2 ปี คือ ปี 2549 และ 2553 ปีละ 1 ราย โดยมีสาเหตุการตายมารดา คือ Amniotic Fluid embolism และปีงบประมาณ 2556 พบรายงานการตายมารดา จำนวน 2 ราย คิดเป็นอัตราตาย 58.26 ต่อการเกิดมีชีพแสนคน สาเหตุการตายคือ การตกเลือดหลัง

คลอด และ pre-eclampsia มีการศึกษาวิเคราะห์รายกรณี (Case Conference) ทั้งในระดับอำเภอและจังหวัดเพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุการตาย ภายหลังจากพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางด้านสูติกรรมเพื่อลดการตายของมารดาจังหวัดลำพูน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2557 จนถึงปีงบประมาณ 2561 ไม่พบรายงานการตายมารดาในจังหวัดลำพูน

อภิปรายผล : การพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางด้านสูติกรรมเพื่อลดการตายของมารดาจังหวัดลำพูนอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถป้องกันและลดการตายของมารดาในจังหวัดลำพูนได้

ความภาคภูมิใจ : การพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางด้านสูติกรรมเพื่อลดการตายของมารดาจังหวัดลำพูนอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถป้องกันและลดการตายของมารดาในจังหวัดลำพูนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นหลักฐานที่ช่วยรับรอง ยืนยัน ว่าการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางด้านสูติกรรมอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง ป้องกันและลดการตายของมารดาได้จริง เป็นความภูมิใจของทีม Service plan จังหวัดลำพูนอย่างยิ่งที่ไม่มีมารดาเสียชีวิตในจังหวัดลำพูนภายหลังจากปี 2556